

Rapport 2023:10

Plan för tillsynsvägledning enligt miljöbalken 2023–2024

Omslagsbild: Gångbro över Dalälven.

Fotograf: Kendar, Mostphotos.

Utgiven av: Länsstyrelsen i Dalarnas län, mars 2023.

Författare: Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Rapportnummer:2023:10

Diarienummer: 503-1434-2023

Rapporten kan laddas ner från Länsstyrelsen i Dalarnas läns
webbplats:
lansstyrelsen.se/dalarna/publikationer

Ingår i serien Rapporter från Länsstyrelsen i Dalarnas län,
ISSN: 1654-7691.

Innehåll

Innehåll	3
Uppdraget	4
Hur arbetar Länsstyrelsen i Dalarnas län	4
Stöd och råd	5
Samordning	5
Utvärdering och uppföljning av kommunal tillsyn	5
Ansvar för tillsynsvägledning	6
Miljösamverkan	6
Mitt Miljösamverkan - Regional	6
Miljösamverkan Sverige - Nationell	7
Styrande dokument	7
Hänsyn till den nationella tillsynsstrategin	8
Livsmedelstillsyn	10
Samverkan	10
Revisioner av livsmedelskontrollen	10
Bilaga 1: Tillsynsvägledningsplan Vägledningsinsatser 2023 – 2024	11

Uppdraget

En effektiv miljö- och hälsoskyddstillsyn förutsätter att såväl länsstyrelsen som andra aktörer har goda kunskaper om bestämmelserna i miljöbalken. Av 3 kap. 17 § miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att länsstyrelserna ska ha planer för tillsynsvägledning, vilka ska omfatta en period om två år. Planerna ska ses över vid behov och minst en gång varje år.

Planen beskriver hur länsstyrelsen avser att arbeta med tillsynsvägledning inom miljöbalkens 9- och 10 kap och ska tydliggöra den långsiktiga planeringen av gemensamma åtgärder och samverkan inom miljöbalkstillsynen i Dalarnas län.

Enligt regleringsbrevet för år 2023 anges att länsstyrelsen ska, utifrån sitt arbete med tillsynsvägledning enligt miljöbalken, särskilt redovisa:

- Hur tillsynsvägledningen enligt miljöbalken har utvecklats sedan föregående år, och
- Hur miljötillsynen har utvecklats sedan föregående år.

Av de centrala myndigheterna är det fem stycken¹ som har ett uttalat ansvar likt länsstyrelserna att ta fram tvååriga vägledningsplaner.

Hur arbetar Länsstyrelsen i Dalarnas län

Tillsynsvägledningen ska främja en effektiv och likvärdig operativ tillsyn och en rättssäker tillämpning. Vidare ska länsstyrelsens vägledning inom länet stödja de kommunala tillsynsmyndigheterna och bedrivs regelbundet och systematiskt.

Begreppet tillsynsvägledning definieras i 1 kap. 3 § miljötillsynsförordningen som ”utvärdering, uppföljning och samordning av operativ tillsyn samt stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna”. Definitionen kan brytas ner ytterligare för ökad förståelse:

- Med **Uppföljning** avses att värderingsfritt samla in och registrera data. Detta sker bland annat genom enkäter på nationell nivå eller kommunbesök på regional nivå. Information om arbetssätt, dokumentation och planerade åtgärder samlas in.
- Med **Utvärdering** avses att beskriva, förklara, värdera och föreslå åtgärder utifrån systematiskt insamlade data. Utifrån de uppgifter som samlas in görs en bedömning av graden av överensstämmelse mellan lagstiftning och det sätt som den operativa tillsynsmyndigheten genomför sitt uppdrag. Resultatet kan användas för att utveckla och främja tillsynen och tillsynsvägledningen.

¹ Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket och Kemikalieinspektionen

- Med **Samordning** avses tillsynsprojekt, nätverk, handläggarträffar, samverkansgrupper, utbildningar och övrig organisering av den operativa tillsynen. Syftet är att verka för en så effektiv och likvärdig tillsyn som möjligt.
- Med **Stöd och råd** avses skriftlig och muntlig vägledning när det gäller tillämpningen av miljöbalken i tillsynen.

Stöd och råd

Länsstyrelsen i Dalarnas län arbetar med stöd och råd på följande sätt:

- Kan nås via telefon och e-post
- Informerar på handläggarträffar, länsträffar, seminarier och utbildningsseminarier
- Genomför kommunbesök
- Förmedlar kunskap och information från nationella myndigheter

Samordning

Länsstyrelsen i Dalarnas län arbetar med samordning på följande sätt:

- Deltar i, bidrar till planering av eller arrangerar handläggarträffar, seminarier och utbildningstillfällen
- Arrangerar handläggarträffar

Utvärdering och uppföljning av kommunal tillsyn

Länsstyrelsen följer upp och utvärderar kommunernas tillsyn genom kommunbesök. Insatsen kan ske genom en samlad uppföljning och utvärdering, alternativt genom uppföljning och utvärdering inom en begränsad del av miljöbalkens tillämpningsområde.

Länsstyrelsen avser att genomföra kommunbesök regelbundet men beslut om vilka kommuner som kommer att besökas arbetas fram från år till år.

Ansvar för tillsynsvägledning

Mellan vägledningen inom miljöbalken och livsmedelslagstiftningen finns vissa skillnader som innebär att länsstyrelsens roll kan skilja sig mellan olika lagstiftningar. Inom livsmedelsområdet har Livsmedelsverket en större roll i vägledningen.

Länsstyrelsen i Dalarnas län fördelar tillsynsvägledningsansvaret² enligt följande:

Avdelningen för miljö och samhällsplanering

- Miljöfarlig verksamhet
- Avfall och producentansvar
- Kemiska produkter och biotekniska organismer
- Enskilda avlopp
- Hälsoskydd
- Miljöriskområden
- Miljökvalitetsnormer för buller, luft och vatten
- Miljöskydd inom lantbruk
- Förorenade områden
- Vattenskyddsområden
- Växtskyddsmedel
- Kulturresevat

Avdelningen för naturvård

- Skyddade områden (exkl. kulturresevat och vattenskydd)
- Strandskydd

Miljösamverkan

Information om samtliga regionala miljösamverkan finns att tillgå på webbplatsen www.miljosamverkan.se/Sv/Pages/default.aspx

Mitt Miljösamverkan - Regional

Länsstyrelsen i Dalarnas län och samtliga kommuner i Dalarna är sedan 1 januari 2020 medlemmar i miljösamverkan med Uppsala och Västmanland län. Samverkan bedrivs genom avtal mellan samtliga parter. Nuvarande avtalsperiod går ut 31 december 2023. Samverkans syfte är att stärka kompetensen hos myndigheterna inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt ge resurseffektivitet, uppnå samsyn och utveckla tillsynsmetoder.

Tillsynsvägledning och den verksamhet som bedrivs inom Mitt Miljösamverkan har snarlika syften. En tydlig gränsdragning är därför viktig för att skilja dem åt.

² Uti från miljöbalkensområdet

Sedan etableringen av miljösamverkan bedriver inte länsstyrelsen några tillsynsprojekt, exempelvis projekt som syftar till att ta fram tillsynschecklistor.

Följande projekt kommer genomföras av Mitt Miljösamverkan under 2023.

- Bilskrotar – tillsynsprojekt. Flödet på avfall, mörkertal (de som inte är anmälda)
- Städning skolor o förskolor - tillsynsprojekt över 2023–2024
- Gemensam provtagningsplan – inriktning livsmedelsfusk med kopplingar till nationella kontrollplanen om det är möjligt. Inom projektet finns önskemål att genomföra samverkansträffar och eventuellt utbildning.

Projekt som påbörjats före 2023 men fortsätter.

- Dagvatten (avslutas april 2023).
- Köldmediaprojektet (avslutas april 2023).
- Klagomålshanteringsprojektet (pågår hela 2023).

Länsstyrelsen har tagit projekten i beaktande vid framtagandet av tillsynsvägleddningsplanen i syfte att undvika krockar och komplettera där så är möjligt.

Mitt Miljösamverkan administrerar en digital samarbetsyta dit kommunala och länsstyrelse handläggare kan vända sig med frågor och funderingar. Tillgång till sidan ges av projektledarna i Mitt Miljösamverkan som kan nås genom Länsstyrelserna.

Miljösamverkan Sverige - Nationell

Miljösamverkan Sverige är ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket som syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna nationellt inom tillsynen. Länsstyrelsen i Dalarnas län försöker vara så aktiva som möjligt i denna samverkan för att kunna tillägna sig kompetens och arbetsmetoder som kan, utöver länsstyrelserna tillsyn, gynna länets kommuner.

Styrande dokument

Även om TVL-planen i stor utsträckning tar ansats i kommunernas önskemål och behov så återfinns trots det styrning från bland annat nationellt och regionalt håll. Därför belyses nedan dokument som utöver kommunernas synpunkter blir styrande för vilka områden som bör prioriteras.

- Miljöbalken och dess föreskrifter

- Dalarnas miljömål och dess åtgärdsprogram
- Energi- och klimatstrategi för Dalarna
- Regleringsbrev för Länsstyrelsen Dalarna
- Tillsynsvägledningsplaner från centrala myndigheter
- Åtgärdsprogram från Bottenhavets-, Norra Östersjöns- och Västerhavets vattenmyndigheter
- Länets regionala program för avhjälpande av föroreningsskador
- Naturvårdsverkets beslut om bidrag till arbetet med tillsyn och tillsynsvägledning inom arbetet med föroreningsskador.

Hänsyn till den nationella tillsynsstrategin

De centrala myndigheterna³ har tagit fram en nationella tillsynsstrategi som gäller från och med 2022 – 2025. Strategin syftar till att främja tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är angelägna. Av 3 kap. 17 § Miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår det att i tillsynsvägledningsplaner ska framgå hur hänsyn tagits till strategin. Eftersom strategin har ett nationellt perspektiv kan regionala anpassningar behöva göras.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har tagit följande hänsyn till strategin.

Med utgångspunkt i de nationella prioriteringarna så har länsstyrelsen bedömt avgränsningen utifrån 1) relevans för länet och 2) kommunernas behov av stöd i området. Detta har resulterat i att följande områden från nationella tillsynsstrategin inkluderas i tillsynsvägledningsplanen kommande två år.

- Kvalitetssäkrad kontroll – utsläpp till vatten (avloppsreningsverk)
- Uppdaterade miljöbalkstillstånd
- Inomhusmiljö i bostäder
- Dagvatten
- Illegal avfallshantering (avfallsbrottslighet)
- Förorenade områden
- Anmälan om avhjälpande åtgärd enligt § 28 i FMH
- Små avlopp

³ Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Energimyndigheten och Svenska kraftnät.

Tabell 1: Länsstyrelsen i Dalarnas län tillsynsvägledningsaktiviteter för åren 2023 – 2024.

Vägledningsinsats	2023	2024
Avloppsreningsverk	X	
Medelstora förbränningsanläggningar	X	
Cisterner	X	
BAT-slutsatser	X	X
Inomhusmiljö i bostäder		X
Handläggargrupp avfall	X	X
Dagvatten		X
Avfallsbrottslighet	X	
Handläggarträff förorenade områden	X	
Grundläggande utbildning förorenade områden (GRUF)		X
TVL-cykeln EBH	X	
Samverkansforum EBH Dalarna (KOFOT)	X	X
Handläggarträff hälsoskydd	X	X
Miljöbrottssamverkan		X
Små avlopp	X	X
Handläggarträff livsmedel	XX	XX
Miljöchefsträff	XX	XX

Livsmedelstillsyn

Samverkan

Länsstyrelsen planerar att genomföra minst två länsträffar per år för livsmedelsinspektörer där också Region Dalarnas smittskyddsgrupp och Livsmedelsverket är inbjudna. Länsveterinär är sammankallande till länsträffarna.

Länsstyrelsen planerar att särskilt lyfta upp beredskapsfrågor inom dricksvatten- och livsmedelsförsörjning med riktade aktiviteter gentemot länets kommuner.

Revisioner av livsmedelskontrollen

Länsstyrelsen genomför sedan 2007 regelbundet revisioner av den kommunala livsmedelskontrollen. Planen är att årligen besöka tre kommuner. Dessa genomförs som en dokumentationskontroll och diskussion med myndigheten och oftast en efterföljande inspektion där länsstyrelsen använder sig av teknisk expertis (skuggkontroll). Revisionerna är för närvarande pausade.

Bilaga 1: Tillsynsvägledningsaktiviteter för åren 2023 - 2024

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Prioriterade vägledningsinsatser för planerad tvåårsperiod					
Avloppsreningsverk	Stärka tillsynen av provtagning och flödesmätning. Följer nationella tillsynsstrategin.	Digital träff med fokus på flödesmätning och provtagning samt ändringarna i NFS 2016:6.	2023	Länsstyrelsen	Ingen övergödning, giftfri miljö, levande sjöar och vattendrag
Medelstora förbränningsanläggningar	Förbereda inför kommande kraven enligt FMF (2018:471) som blir aktuella.	Länsstyrelsen genomför digitala träffar för att belysa kommande krav.	2023	Länsstyrelsen	Frisk luft, bara naturlig försurning

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Cisterner	Tydliggöra rollfördelningen mellan miljökontoren och räddningstjänst.	Bjuda in representanter från räddningstjänsten för dialog med miljökontoren.	2023	Länsstyrelsen och kommunerna	Giftfri miljö, levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö
BAT-slutsatser	Informera så att samsyn uppnås gällande lagstiftningen.	Länsstyrelsen anordnar träff med berörda kommuner när BAT-slutsatser kommer.	Löpande	Länsstyrelsen	
Inomhusmiljö i bostäder	Prioriterat i nationella tillsynsstrategin. Länsstyrelsen skapar förutsättningar för samverkan i länet.	Anordna en hälsoskyddsträff med fokus på området.	2024	Länsstyrelsen	God bebyggd miljö

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Handläggargrupp avfall	Fylla behovet av återkommande träffar för samsyn och kunskapshöjning.	Upprätta en grupp i länet som löpande träffas och diskuterar aktuella och övergripande avfallsfrågor.	2023	Länsstyrelsen i samråd med kommunerna	Giftfri miljö
Dagvatten	Stödja kommunerna i arbetet att kartlägga VA-huvudmäns egenkontroll.	Handläggartreff med fokus på åtgärden i nationella tillsynsstrategin.	2023	Länsstyrelsen	God bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag
Avfallsbrottslighet	Stärka kunskaperna inom området som är prioriterat enligt nationella tillsynsstrategin.	Träff i syfte att stärka tillsynen i länet.	2023	Länsstyrelsen	Giftfri miljö

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Handläggarträff förorenade områden	Stärka kunskapen och samsynen inom länet med ett särskilt fokus.	Träff för länets handläggare för att diskutera EBH + ev. platsbesök.	2023	EBH på länsstyrelsen	Giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet
Grundläggande utbildning förorenade områden (GRUF)	Skapa en grund för nya inspektörer inom efterbehandling.	Genomförande av grundläggande utbildning under 2024.	2024	Nationell projektgrupp	Giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet
TVL-cykeln EBH	Erbjuda utbildning till länens kommuner samt skapa förutsättningar för likriktad tillsyn.	Utbildningsinsatser två gånger årligen genom temautbildning under vår och MLU (Mälarlänsutbildningen) under hösten.	2023 & 2024	Nationell projektgrupp	Giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Samverkansforum EBH Dalarna (KOFOT)	Skapa samsyn och utbyte av erfarenheter inom länet.	Länsstyrelsen deltar på kommunernas samverkansmöten i den mån som önskas. Sker varje 3:e månad.	Löpande	EBH på länsstyrelsen	Giftfri miljö, grundvatten av god kvalitet

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Regelbundet återkommande vägledningsinsatser					
Handläggarräff hälsoskydd	Stärka länets tillsyn genom samsyn och utbyte av erfarenhet.	Handläggarräff med ett fokusområde. Genomförs i samverkan med flera län.	2023 – 2024	Länsstyrelsen	God bebyggd miljö
Miljöbrottssamverkan	Stärka samverkan mellan tillsynsmyndigheter och åklagarmyndighet samt polis	Genomföra en samverkansträff vartannat år	2024	Länsstyrelsen	
Små avlopp	Täcka behovet av utökad vägledning då området är utpekad i regleringsbrev.	Fortsätta med årliga handläggarräffar med kommunernas handläggare	2023 – 2024	Länsstyrelsen	Ingen övergödning

Område	Syfte	Aktivitet	Tidplan	Ansvar	Berörda miljömål
Handläggarträff livsmedel	Skapa samsyn och samverkan inom länet	Två årliga handläggarträffar anordnas	2020 – 2022	Länsstyrelsen och samverkansgrupp livsmedel	
Miljöchefsträff	Förmedla information från länsstyrelsen till kommunens miljöchefer.	Länsstyrelsen anordnar årligen två träffar.	2023 – 2024	Länsstyrelsen	Generationsmålet

